Talousarvioesitys vuodelle 2023; Ulkoministeriön pääluokka

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto
22.9.2021

Alivaltiosihteeri Puustinen, talousjohtaja Hakoila,
taloussuunnittelupäällikkö Bordi, yksikön päällikkö Kankare

Esityksen täydennys 22.9.2022 viisumi- ja oleskelulupaosuudella/
Virpi Kankare, Maahantuloasioiden yksikkö, UM

Viisumikäsittelyn ja oleskelulupien tilanne

- Viisumeiden (enintään 90päivää) päättävä viranomainen on ulkoministeriö (edustustot + Kouvolan maahantulolupa-asioiden palvelukeskus).
- Oleskelulupien (pitkäaikainen oleskelu) osalta päättävä viranomainen on Maahanmuuttovirasto (Migri).
- Viisumi- ja oleskelulupahakemusten vastaanotto on ulkoistettu viisumien osalta 28 maassa ja oleskelulupien osalta 11 maassa ulkoministeriön ulkoistuskumppanille VFS Global:lle.
- Ulkoistukset on aloitettu alun perin Venäjällä 2012, mikä on tähän asti ollut Suomen suurin viisumimaa. Venäjällä on sekä viisumi- että oleskelulupahakemusten vastaanotto ulkoistettu.
- Viisumihakemusten vastaanotto on jo ulkoistettu lähes kaikkialla missä se on mahdollista. EU –alueella suuri osa edustustoista ei ota vastaan (kolmasmaalaisten) viisumihakemuksia.

Viisumikäsittelyn ja oleskelulupien tilanne

- Ulkoistaminen tarkoittaa viisumi- tai oleskelulupahakemusten jättämistä ulkoistuskumppanin VFS:n lupakeskuksissa. Päätöksenteko säilyy viranomaisilla eli edustustoilla tai Migrillä.
- VFS perii palvelumaksun asiakkailta suoraan. Maksu vaihtelee hakemustyypin ja maan mukaan.
- Uusista ulkoistuskohteista päätetään vuosittain TTS:n yhteydessä edustustojen tekemien esitysten perusteella.
- Ulkoistamisen myötä voidaan ottaa VFS:n hakemuskeskuksessa vastaan enemmän asiakkaita eivätkä edustuston asiakaspalvelutilat ruuhkaudu.
- Kun hakemuksen vastaanottamiseen liittyvät hallinnolliset tehtävät on ulkoistettu on edustuston vähäisellä henkilöstöllä on parempi mahdollisuus hakemusten sisällön tarkempaan tutkimiseen.

Viisumikäsittelyn tilanne

- Venäjä:
- Syyskuun alusta alkaen viisumihakemusten määrä Venäjällä on rajoitettu 500 aikaan päivässä.
- Ulkoministeriö on määrittänyt Venäjällä viisumihakemusten jättämiseen varattaville ajoille kiintiöt. Kaikista ajoista 20 % varataan turisteille ja 80 % muilla syillä kuin turismilla matkustaville. Muita syitä ovat esimerkiksi perhesiteet, työ ja opiskelu.
- Turistiviisumihakemuksia otetaan vastaan ainoastaan Venäjän pääviisumikeskuksissa (sijaitsevat samoilla paikkakunnilla kuin Suomen edustustot) Pietarissa, Moskovassa, Petroskoissa ja Murmanskissa vain yhtenä päivänä viikossa.
- Venäjän viisumimyönnön jatkuvasti muuttuvaa tilannetta seurataan yhdessä sidosryhmien kanssa ja muutoksiin reagoidaan tarpeen mukaan.

Viisumikäsittelyn tilanne

- Intia:

- Viisumimäärien ennustetaan kasvavan merkittävästi tulevina vuosina Intiassa ja jo nyt kysyntä on suurempaa kuin mihin edustusto pystyy vastaamaan, vaikka edustustossa tehdään säännöllisesti ylitöitä iltaisin ja viikonloppuisin.
- Kiinan haasteellisen tilanteen vuoksi Finnair on tekemässä Intiasta Aasian toimintojensa hubin ja heidän suunnitelmissaan on avata kaksi uutta lentoreittiä.
- New Delhin suurlähetystö on jo tehnyt esityksen paikkariippumattoman viisumikäsittelyn käyttöönotosta vuoden 2023 alusta ja tulee esittämään tätä TTS:n yhteydessä.
- Tämän lisäksi paikkariippumaton viisumikäsittely on tarkoitus ottaa käyttöön Astanassa (Nur Sultan) vuoden 2022 lopussa.

Viisumikäsittelyn tilanne

- Kiina:
- Kiinassa (PEK, SNG) otetaan vastaan ainoastaan muutama kymmen viisumihakemusta viikossa. Viisumihakemusten perusteena on liikematkustus ja lentohenkilökunta.
- Tilanteen kehitys Kiinassa on ennakoimatonta, mutta mahdollisuuksia laajentaa viisumihakemusten vastaanottamista kartoitetaan.

Viisumitilastoja

- Suomen edustustojen käsittelemät viisumihakemukset
- Vuosi 2019: 895.679
- Vuosi 2020: 152 543
- Vuosi 2021: 59 882
- Kuluva vuosi 2022: 138 107
- Venäjä: käsitellyt viisumihakemukset
- Kuluvan vuoden hakemukset 22.9.22 asti 103 751
- Vuosi 2021: 45 789
- Vuosi 2020 130 305
- Vuosi 2019: 793.655

Oleskelulupahakemusten tilanne

- Erityisesti oleskelulupia koskevat tehtävät ovat lisääntyneet viime vuosien aikana edustustoissa.
- Työ- ja opiskeluperusteinen maahanmuutto ovat hallituksen prioriteetteja. Maahanmuuton sujuvoittamiseksi on otettu käyttöön ”pikakaista” erityisasiantuntijoille ja start up-yrittäjille ja heidän perheenjäsenilleen (D-viisumi ja oleskelulupa, palvelulupaus 14 vrk käsittelyaika).
- Maahanmuuton sujuvoittamisesta johtuviin resurssipaineisiin on pyritty osittain vastaamaan kahden vuoden määräaikaisillä työvoimakonsuleilla (2022 -2024).
- Oleskelulupaulkoistukset kohdentuvat työperäisen ja opiskelijoiden lähtömaihin. Venäjän oleskelulupaulkoistus saatiin loppuun maalis-huhtikuussa 2022. Venäjä on perinteisesti suuri työperäisen maahanmuuton lähtömaa.
- Vuoden 2022 oleskelulupaulkoistukset: valmiit koko Venäjä, Iran / Teheran, Lontoo. Tulossa: Abu Dhabi valmis lokakuussa, Astana (Nur Sultan) valmis 2023 puolella

Muuta ajankohtaista viisumiasioissa

- Viisumitarratoimittaja vaihtuu kilpailutuksen seurauksena ja uusi toimittaja on Imprensa Nacional-Casa de Moeda (Portugese Mint and Official Printing Office)
- Hallituksen linjauksen mukaisesti ulkoministeriö on aloittanut valmistelut kansallista humanitaarista viisumia koskevan esityksen laatimiseksi ulkoministeriön johtamana erillishankkeena. Tehtävään esitetään lisäresursseja.
- Kansallisen D-viisumin kehitystyö jatkuu tutkijoiden ja opiskelijoiden osalta yhteistyössä TEM:n, Migrin ja UM:n kanssa.
- VIS-asetuksen (Visa Informtion System) kansallinen lainsäädäntöhanke, voimaantulo 31.12.2023